

Dnr 402-577-2008

Sammanträde 16 december 2008

Till
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Kvalitetsredovisning läsåret 2007/2008 för förskoleverksamheten i Hässelby Vällingby

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens samlade kvalitetsredovisning och lämnar ärendet vidare till utbildningsförvaltningen.
2. Stadsdelsnämnden ger förvaltningen i uppdrag att samordna, leda och genomföra utvecklingsområden enligt förvaltningens förslag.

Leif Spjuth
stadsdelsdirektör

IngMarie Lindgren
avdelningschef

Sammanfattning

Varje kommunal förskola och varje kommun är skyldig att årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Förvaltningens sammanställning utgår från förskolornas kvalitetsredovisningar vilka redovisats på enhetsnivå.

Stadens brukarundersökning visar att föräldrarna totalt sett är nöjda med förskoleverksamheten i Hässelby Vällingby. Helhetsomdömet ligger på en likartad nivå i alla stadens stadsdelar. Sammanställningen redovisar enheternas styrkor och utvecklingsbehov.

Bilagor: 1. Förvaltningens sammanfattning av förskolornas kvalitetsredovisning 2007 -2008

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats inom avdelningen för förskoleverksamhet. Förskolorna har på enhetsnivå tagit fram sina kvalitetsredovisningar. I förskolechefsgruppen har erfarenhetsutbyte skett genom dialog där cheferna gruppvis reflekterat över det skrivna materialet. Förskoleavdelningens sammanställning bygger på enheternas redovisningar.

Bakgrund

Varje kommun är skyldig att årligen upprätta en kvalitetsredovisning för de pedagogiska verksamheterna. I enlighet med den statliga förordningen innehåller förskolornas kvalitetsredovisning en bedömning av i vilken mån de nationella strävansmålen i förskolans läroplan, Lpfö98, uppnåts. Samtidigt sker en bedömning i förhållande till de prioriterade områdena i stadens budget. Vid bedömningen av kvaliteten sammanvägs verksamhetens strukturella förutsättningar, arbetet i förskolan och målpuppfyllelsen. Samtliga förskolor i stadsdelen har upprättat kvalitetsredovisningar på enhetsnivå. Familjedaghemsverksamheten har upprättat en kvalitetsredovisning för sin verksamhet.

Kvalitetsredovisningarna har sammanställts i syfte att ge en helhetsbild av förskolornas kvalitetsutveckling och därmed definiera styrkor och utvecklingsområden. Den samlade kvalitetsredovisningen ska ligga till grund för fortsatta dialoger mellan förskoleenheterna samt mellan ledning och utvecklingsansvariga för planering av utvecklingsbehov samt fördelning av uppdrag och ansvar.

Förvaltningens samlade analys och förslag till åtgärder för utveckling

Förskolorna har upprättat sina kvalitetsredovisningar utifrån stadens anvisningar. I samband med upprättandet av årets kvalitetsredovisningar inbjöd förskoleledningen chefsgruppen till en dialog i syfte att synliggöra verksamhetsområdets styrkor och utvecklingsbehov.

Samtliga förskolechefer och avdelningsledning ingår i utbildningsförvaltningens projekt "Lokalt kvalitetsarbete" som ett led i att förbättra förståelsen för vikten av att ta fram resultat och analyser. Enheterna har tagit fram likabehandlingsplaner och flera utbildningsinsatser i förankringsprocessen har genomförts. Det kvarstår arbete med att göra barn och föräldrar delaktiga i arbetet med planen.

Enheterna har i sina kvalitetsredovisningar beskrivit hur de arbetar utifrån läroplanens mål. Som grund för enheternas utvärdering och analys används pedagogiska dokumentationer, portfolio, barnintervjuer, egna föräldraenkäter, stadens brukarundersökning, barnintervjuer samt stadens medarbetarenkät.

En förskoleenhet har också haft inspektion av stadens förskoleinspektörer. Den pågående satsningen "Förskola på 2000-talet", inom vilken drygt 200 pedagoger och deras chefer ingår, syns tydligt i enheternas redovisningar där de pedagogiska miljöerna framstår som en viktig förutsättning för barns lärande. Den pedagogiska dokumentationen används för att ge förutsättningar för utvecklingsarbetet.

Förskolornas ledningsstrukturer har utvecklats. Samtliga enheter har format en ledningsorganisation där det även ingår en pedagogisk ledare / handledare och samordnare. De senare ersätts ibland av avdelningsansvariga. Förskolechefen har mandat att forma sin egen ledningsorganisation utifrån verksamhetens behov och förutsättningar. I kvalitetsredovisningarna beskrivs hur förskoleledningarna skapat förutsättningar för en lärande organisation.

Som helhet visar brukarundersökningen att de flesta föräldrarna är nöjda med förskolan när det gäller barns utveckling och lärande. I topp ligger nöjdheten avseende barnens trygghet samt personalen bemötande vid hämtning och lämning. Även personalens kunnsighet och kompetens får högt värde. Däremot finns det förbättringsutrymme när det gäller barns språkutveckling och arbetet behöver vidareutvecklas. Trots de många satsningar som görs syns ännu inga resultat när det gäller brukarnas nöjdhet. För att få en tydligare bild kommer nästa brukarundersökning att beställas på enhetsnivå, vilket skiljer sig från den aktuella undersökningen där föräldrarna som svarat representerar stadsdelen som helhet. Förskoleenheterna har i sina redovisningar tagit fram utvecklingsområden. Det finns ett stort intresse för fortsatt utveckling.

Den sammanfattande analysen utifrån kvalitetsredovisningarna för 2007 /2008 är att fortsatt utvecklingsarbete återstår inom följande områden:

- Höja medvetenheten kring kost och hälsa
- Barnsäkerhetsarbetet
- Att utveckla verktyg för att följa upp flerspråkiga barns språkutveckling
- Systematik för att följa upp synpunkter och klagomål
- Framtagande av brukarundersökningen per förskoleadress
- Utbildning i pedagogisk dokumentation
- Öka andelen högskoleutbildade pedagoger
- Utveckla samverkan mellan förskola och skola
- Arbeta fram mätmetoder för målen

- - - - -

Bilaga

Sammanfattning av förskolornas kvalitetsredovisning 2007/2008

Förutsättningar

Förskolorna i Hässelby Vällingby är indelade i tio resultatenheter som vardera leds av en förskolechef och en eller flera biträdande förskolechefer. Samtliga enheter har format en ledningsorganisation där det även ingår en pedagogisk ledare / handledare och samordnare. De senare ersätts ibland av avdelningsansvariga. Förskolechefen har mandat att forma sin egen ledningsorganisation utifrån verksamhetens behov och förutsättningar. Enheternas storlek varierar alltifrån tre till åtta adresser. Totalt finns 53 kommunala förskolor. Den minsta enheten har 152 barn och den största 255 barn inskrivna. Under två av enheterna organiseras även de tre öppna förskolorna varav två utifrån samverkan med socialtjänsten benämns som familjecenter.

Familjedaghemmen leds av en förskolechef vilken har en pedagogiskt stödjande tjänst i sin ledningsorganisation. Familjedaghemsverksamheten har under perioden varit anslagsfinansierad.

Förskoleenheterna inklusive familjedaghemmen tillhör stadsdelsförvaltningens förskoleavdelning som leds av en avdelningschef (tillsatt februari 2008). Inom avdelningen finns utvecklingssekreterare, kö- och placeringsfunktion, administrativ sekreterare, förskolepsykolog, specialpedagoger samt vikarieförmedlare.

Sammanlagt var 2168 barn inskrivna i förskoleverksamheten vid avläsningen i september 2008. Familjedaghemmen hade totalt 106 barn. Antal barn per anställd pedagog i förskoleverksamheten var 4,92. Totalt fanns vid tillfället 30 dagbarnvårdare med i snitt 3,66 barn per anställd.

Det totala antalet helårsanställda vid förskolorna uppgick till 486 personer varav nio män. Andelen förskollärare var som mest i samband med tertialrapport två 36% men vid avläsningstillfället i september 34%. Detta är en förbättring jämfört med året innan då siffran låg på 31%.

Andelen barn som går i kommunal förskoleverksamhet i Hässelby Vällingby uppgick till 62%.

Barnomsorgsgarantin har uppfyllts under året. Detta har dock krävt temporär överinskrivning under våren. Från hösten har antalet barn i grupperna åter anpassats till de beslutade nivåerna.

Inom stadsdelen finns fyra stadsdelsövergripande specialgrupper för barn i behov av särskilt stöd. Vid ett par av dessa finns även barn från närliggande stadsdelar och kommuner.

Hässelby Vällingby är en expanderande stadsdel och andelen barnfamiljer ökar stadigt. Under året har sju nya förskoleavdelningar tagits i bruk. Samtidigt ökar den kulturella mångfalden. Antalet barn med annat modersmål än svenska har ökat från 50 till 52%. Inom familjedaghemsverksamheten var motsvarande siffra 29%.

Den pågående utbyggnaden sker såväl genom nybyggnation som tillbyggnad av redan befintliga förskolor. I samband med nybyggnation har representanter från verksamhetsområdet fått vara med och utforma miljön såväl ute som inne vilket resulterat i stimulerande, lärande miljöer och därmed nya ”pedagogiska rum”.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enheterna tar fram mål och åtaganden i sina verksamhetsplaner. Dessa följs upp i tertiärrapporter och verksamhetsberättelse och kvalitetsredovisning. Förskolorna använder stadens kvalitetssystem, ILS för att säkerställa kvaliteten.

Flera förskoleenheter använder sina planeringsdagar för utvärdering och analys inför det fortsatta arbetet. Den pedagogiska dokumentationen ligger till grund för utvecklingsarbetet.

Förskolorna har upprättat sina kvalitetsredovisningar utifrån stadens anvisningar. I samband med upprättandet av årets kvalitetsredovisningar inbjöd förskoleavdelningen till en dialog i syfte att synliggöra verksamhetsområdets styrkor och utvecklingsbehov. Samtliga förskolechefer och avdelningsledning ingår i utbildningsförvaltningens projekt ”Lokalt kvalitetsarbete” som ett led i att förbättra förståelsen för vikten av att ta fram resultat och analyser.

Övergripande arbetssätt / metoder för att uppnå måluppfyllelsen analys av resultat samt bedömningsgrunder

Redovisningen följer de målområden som stadens anvisningar lyft fram.

Normer och värden

Mål

- Att barnen utvecklar en förståelse för alla människors lika värde och respekterar varandra

Arbetssätt

Förskolorna beskriver vikten av att pedagogerna är goda förebilder inte minst då det gäller att stärka barnens självkänsla genom att fokusera på deras resurser istället för brister. Då flera av förskoleenheter ligger i områden med stor kulturell mångfald är det ett måste att ha ett öppet och tillåtande förhållningssätt och se olikheter som en tillgång. Leken lyfts fram som ett viktigt redskap där barnen får träna empati, konfliktlösning, samarbete och vänskap. För att skapa utrymme för samspel och ge alla möjlighet att komma till tals delas barnen ofta in i mindre grupper.

Förskolorna arbetar med att förankra likabehandlingsplanen bland annat genom att konkretisera dess innehåll på avdelningsnivå. Även likabehandlingskonferenser för samtliga pedagoger inom några enheter har anordnats.

Ett medvetet arbete har inletts med att ta bort söta mellanmål. Många förskolor följer Livsmedelverkets rekommendationer ”Bra mat i förskolan”.

Uteverksamheten är ett prioriterat område och många förskolor har format sina gårdar som ett extra pedagogiskt rum som uppmuntrar till lek och rörelse. Många pedagoger har gått kurs i ”Mini-röris”.

Resultat

Det pågående arbetet med likabehandlingsplanerna har lett till att en gemensam grundsyn håller på att formas. Pedagogerna har blivit mer uppmärksamma på sitt eget förhållningssätt till barnen. Det förs diskussioner kring hur man kan arbeta genusmedvetet bland annat i samband med val av projektarbeten.

Genom att synliggöra och prata om olika kulturer har barnen själva blivit intresserade och stolta över sitt ursprung. Fysisk aktivitet och utevistelse är prioriterade områden.

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Genom barnintervjuer, dokumentationer, reflektioner och samtal kan man se att förskoleverksamheten genom sitt sätt att organisera verksamheten gett barnen förutsättningar till delaktighet och ansvarstagande och fokus på samarbete.

Jämställdhetsarbetet har lyfts fram i syfte att utforma miljön så att den är inbjudande för både pojkar och flickor. Medvetenheten är stor när det gäller att möta barn och familjer från olika kulturer.

Barnen erbjuds en stimulerande utevistelse. Barnsäkerhetsarbetet behöver utvecklas.

Utveckling och lärande

Mål

- Att barnen utvecklar sin språkliga och kommunikativa förmåga
- Att genom utmanande och berikande miljöer skapa plats för upptäckande lek, aktivt forskande och lärande där barnen ges möjlighet att utveckla sina förmågor

Arbetsätt

Genom satsningen ”Förskola på 2000-talet” har pedagogerna medvetet fokuserat på att forma miljöer, såväl ute- som inomhusmiljö, som stimulerar leken och lärandet. Materialet är ofta lätt tillgängligt för barnen så att de kan göra egna val. En strävan finns att göra miljön meningsfull för alla barn oavsett ålder och kön. Matematiska begrepp utvecklas och synliggörs i vardagssituationer. Förskolorna har i sin ledningsorganisation tillgång till pedagogiska handledare som reflekterar med arbetslagen och driver det pedagogiska utvecklingsarbetet. I det forum där chefer och pedagogiska handledare deltar (inom satsningen förskola på 2000-talet) erbjuds handledning genom Reggio Emilia Institutet.

Pedagogerna använder sig av pedagogisk dokumentation för att synliggöra barns lärande.

Flera enheter har barn med behov av särskilt stöd där man får handledning av specialpedagog eller psykolog. Vid behov gör pedagogerna och eventuella

stödpersoner en pedagogisk kartläggning och handlingsplan tillsammans med föräldrarna. I planerna beskrivs hur arbetslaget ska arbeta för att uppnå målen och vem som är ansvarig. Målen är kortsiktiga och konkreta för att kontinuerligt utvärderas och bidra till vidare utveckling.

Barnens olika modersmål stöds bland annat genom att man anställer pedagoger med annat modersmål. De flesta enheterna har språkpedagoger som ingår i staddelens övergripande språkarbetsgrupp (ingår i satsningen "förskola på 2000-talet"). Språkgruppens representanter deltar i den årliga "Flerspråkighetskonferensen". Språkgruppen har fyra representanter som ingår i stadens språknätverk Språkforskningsinstitutet. Olika modeller för att följa barnens språkutveckling prövas. Pedagogerna erbjuds utbildning i hur de möter flerspråkiga barn.

Resultat

Flera enheter beskriver att fördjupade diskussioner i de pedagogiska nätverken, både de egna och stadsdelsövergripande, bidrar till större kunskap och insikt när det gäller uppdraget.

Förändringsarbetet syns tydligast när det gäller att anpassa miljön utifrån barnens behov och intressen. Den tillåtande miljön som är under utarbetande inom samtliga enheter hjälper barnen att erövra nya erfarenheter, kunskaper och färdigheter. I dokumentationen syns tydligt att barnen får prova på olika utmaningar i leken.

Det märks mer i förskolorna att det finns barn och pedagoger med ett annat modersmål än svenska då man både hälsar, sjunger och läser på många språk. Några enheter har arbetat fram metoder för språkkartläggning. Genom att arbeta med projekt i mindre grupper får barnen mer talutrymme och möjlighet att föra dialog i samspel med andra barn och vuxna. Ett medvetande när det gäller vikten av att arbeta språkstödande genomsyrar redovisningarna.

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Genom att använda sig av pedagogisk dokumentation som ett verktyg synliggörs barnens lärande och utveckling. Några förskolor använder sig också av portfolio. För att öka och sprida kunskapen behöver arbetet med reflekterande samtal mellan pedagoger i tvärgrupper fördjupas. Förutom den pedagogiska dokumentationen ligger stadens brukarundersökning, egna föräldraenkäter och barnintervjuer till grund för bedömningen vilket visar att måluppfyllelsen är god inom området utveckling och lärande.

Flerspråkiga pedagoger ses som en tillgång för att lyfta fram barns modersmål i det dagliga pedagogiska arbetet. Många satsningar pågår kring det språkutvecklande arbetet. I brukarundersökningen framgår dock att detta är ett förbättringsområde varför området behöver prioriteras även inför nästa verksamhetsår.

Barns inflytande

Mål

- Att barnen utvecklar sin förmåga att göra olika val samt påverka sin vistelse på förskolan

Arbetssätt

Samtliga pedagoger har erbjudits en föreläsning kring barns inflytande. Några förskolor arbetar med "barnens val" där barnen själva under dagen väljer bland olika aktiviteter. Enkla förändringar som att barnen själva får välja sin plats i samlingen eller vid matsituationen är andra exempel. På några förskolor ges barnen möjlighet att vara med i planering och utvärdering av projekt. Barnen ges även möjlighet att ta fram regler på förskolorna. Barns inflytande har också varit tema i de pedagogiska nätverken.

Resultat

Pedagogerna har fått en mer pedagogisk syn på barns inflytande genom föreläsningar och nätverk. Vid arbete i projekt är det barnets tankar och idéer som ligger till grund för hur projektet utvecklas. Barnen får ofta vara med i utvärderingen bland annat i form av intervjuer och barnmöten i samband med att ett projekt avslutas. Pedagogiska har blivit mer medvetna om att barnens möjlighet till inflytande beror på miljöns utformning och hur verksamheten är organiserad.

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Intervjuer, samtal, barnmöten och pedagogiska reflektioner ligger till grund för bedömningen av barns intressen och behov. Förbättringar behöver göras när det gäller att tolka barnens svar och omsätta dessa i praktiken. För att kunna möta barnens idéer och tankar behöver pedagogernas kompetens i att leda projekt utvecklas så de kan anpassa arbetet utifrån barnens intresse.

Det är viktigt att alla barn får komma till tals såsom de med annat modersmål än svenska och barn med behov av särskilt stöd. För detta behöver det skapas olika forum.

Förskola och hem

Mål

- Att ge föräldrar möjlighet till samverkan och insyn

Arbetssätt

De flesta enheterna har provat en ny inskolningsmodell där föräldrar är med hela dagar. På flera enheter är det förskolechefen eller bitr. förskolechefen som har den första kontakten med nya föräldrar. Två föräldrasamtal per år erbjuds samtliga föräldrar. För att stärka kontakten mellan förskola och hem har enheterna byggt upp olika traditioner i form av bland annat gårdsfester, familjemiddagar och firanden i samband med högtider som till exempel Lucia. Samtliga enheter har ett eget föräldraråd från vilket representanter utses att ingå i det stadsdelsövergripande förskolerådet som leds av förskoleavdelningens chef. Vid behov används tolk för att nå föräldrar med annat modersmål än svenska.

Resultat

Efterfrågan på information är stor och förutom den dagliga kommunikationen får föräldrarna ofta information i form av månadsbrev. Många förskolor har tagit fram egna föräldraenkäter för att få en mer detaljerad bild av föräldrarnas synpunkter. Den nya inskolningsmodellen som prövats har visat sig ge en djupare förståelse för förskolans uppdrag. Pedagogerna bygger också en relation till föräldrarna redan under inskolningen. Vid behov används tolk för att introducera föräldrar med annat modersmål.

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

Stadens brukarundersökningar och egna föräldraenkäter har analyserats. Generellt beskrivs en god samverkan. Där finns hos samtliga enheter tydliga rutiner för samverkan förskola hem där uppföljningssamtal efter inskolning, föräldrasamtal två gånger per år, föräldraråd och föräldramöten tillhör de mest förekommande. Genom att redovisa och återkoppla föräldraenkäter på såväl arbetslags- som enhetsnivå får man fram gemensamma utvecklingsområden. Frågor från enheternas föräldraråd lyfts till förskolerådet som sammanträder en gång per termin. Detta ger förskoleledningen en bra bild av föräldrarnas uppfattning om verksamheten.

Samverkan med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet**Mål**

- Förskolan ska i samverkan med skolan utarbeta former för övergången mellan förskola och förskoleklass

Arbetsätt

Förskolorna har fungerande former för att runda av och avsluta förskoleperioden. Några förskolor beskriver upparbetade rutiner som innebär bland annat besök och överlämnandesamtal tillsammans med föräldrar inför övergången till förskoleklass. Inom vissa enheter träffas rektor och förskolechef någon gång per år.

Resultat

Samverkan med grundskolorna inför övergången till förskoleklassen ser olika ut inom stadsdelen beroende på vilka lokala rutiner som tagits fram. Många förskolor har arbetat fram särskilda rutiner för barn i behov av särskilt stöd. Ofta startar kontakterna redan undre hösten året innan barnet ska börja, för att hitta en skolplacering som på bästa sätt tillgodoser de behov barnet har.

Bedömning och analys av måluppfyllelsen

En arbetsgrupp med representanter från rektorsgruppen och förskolechefgruppen har bildats för att ta fram en stadsdelsövergripande rutin för övergången från förskola till förskoleklass. Samarbetet mellan ledningsgruppen i förskola och skola behöver förbättras. Genom ett gott samarbete skapas kontinuitet och bättre förutsättningar inför starten i förskoleklass. Förskolorna behöver bli bättre på att uppmuntra föräldrarna att delta i överlämningsamtal.

Övrig uppföljning

Nämndmål:

- Utveckla den lärande organisationen
- Öka den pedagogiska medvetenheten hos förskolans personal
- Ökad samverkan inom förskolan

Metoder för att nå målen

De pedagogiska nätverken och språkgruppen utgör en arena för erfarenhetsutbyte och gemensamma utvecklingsinsatser. För att fördjupa den pedagogiska medvetenheten har de pedagogiska handledarna tillsammans med en handledare från Reggio Emilia Institutet ett uttalat uppdrag att leda det pedagogiska utvecklingsarbetet.

- Dator som arbetsverktyg tillgängligt för all personal inom förskolan

Metoder för att nå målen

Fler datorer har införskaffats så att det innan årets slut ska finnas en dator per förskoleavdelning

- Utveckla förskolegårdarna till pedagogiska rum

Metoder för att nå målen

Ett av de pedagogiska nätverken har särskilt arbetat med utemiljön. Flera gårdar har upprustats och blivit utmanar till olika aktiviteter och lekar.

- Öka andelen tvåspråkig personal inom förskolan där så behövs

Metoder för att nå målen

Fler pedagoger med annat modersmål har anställts. Ingen sammanställning finns av antalet.

- De privata barnomsorgsutförarna bjuds in i förskolenätverken samt i annat samarbete

Metoder för att nå målen

Anordnarna av enskild förskoleverksamhet har bjudits in av förskoleavdelningens ledning vid två tillfällen för utbyte av erfarenheter samt för att diskutera behovet av förskoleplatser. Enligt önskemål från de enskilda anordnarna kommer dessa möten ske kontinuerligt en gång per termin. De enskilda anordnarna bjuds också in till bland annat föreläsningar när det är möjligt av utrymmesskäl.
